

229.000 personer har over 5 km til dagligvareindkøb

Af Magnus Nørtoft

Antallet af dagligvarebutikker i Danmark er faldet fra 4.470 i 2012 til 3.960 i 2022. Det svarer til et fald på 11 pct.

Det kan have betydning for hvor mange og hvem, der har langt til nærmeste dagligvarebutik. Denne analyse undersøger, hvor i landet borgerne har relativt langt til dagligvarebutikker, og hvem der eventuelt skal transportere sig længere for at købe ind. Analysen fokuserer på dagligvarebutikker, da det er dem, vi som borgere oftest handler i.

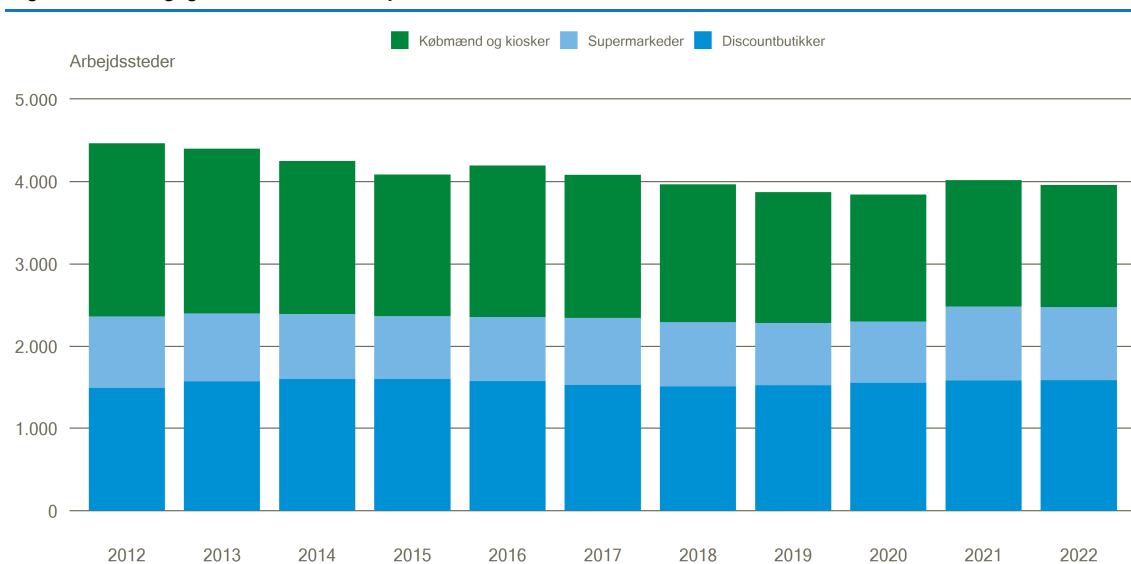
Analysens hovedkonklusioner:

- *Antallet af butikker er faldet i langt de fleste kommuner:* Antallet af dagligvarebutikker er faldet i 81 af landets 98 kommuner fra 2012 til 2022 og steget i 7. Faldet skyldes primært færre *Købmænd* og *kiosker*.
- *Flere har fået længere til en dagligvarebutik:* 229.000 personer havde over 5 km til dagligvareindkøb i 2022, hvilket svarer til 3,9 pct. af befolkningen. I 2012 var antallet 194.000 og andelen 3,5 pct.
- *Personer med langt til indkøb bor på landet:* 89 pct. af alle med over 5 km til indkøb boede i landdistrikterne eller i landsbyer med under 500 indbyggere i 2022. I disse områder havde 23 pct. af indbyggerne over 5 km til nærmeste dagligvarebutik.
- *Andelen med over 5 km til butik er højest blandt ældre:* 5,2 pct. af alle 60-69-årige havde over 5 km til nærmeste dagligvarebutik i 2022. Blandt de 70-79-årige var andelen 4,1 pct., mens den laveste andel var blandt de 20-29-årige, som ofte er bosat i de store byer.
- *Størstedelen med over 5 km til butik har bil:* 89 pct. af de 229.000 personer med over 5 km til dagligvarebutikker i 2022 havde mindst én bil i familien. Af de 11 pct., der ikke rådede over bil, havde 95 pct. ingen eller begrænset adgang til offentlig transport (under fire afgang i timen inden for 500 meter).

Antallet af dagligvarebutikker falder

Over de seneste ti år er antallet af dagligvarebutikker faldet fra 4.470 i 2012 til 3.960 i 2022, hvilket svarer til et fald på 11 pct. Faldet skyldes i høj grad, at der er blevet færre butikker i branchen *Købmænd og døgnkiosker*, som typisk er mindre forretninger, jf. figur 1. Antallet af *Supermarkeder* og *Discountbutikker* har ligget stabilt de seneste ti år. I 2022 var der 2.490 supermarkeder og discountbutikker i Danmark. I 2012 var antallet 2.370. Butikker er her opgjort som arbejdssteder, jf. boks 1.

Figur 1. Antal dagligvarebutikker fordelt på branche

Anm.: Butikker er opgjort som antal arbejdssteder ultimo november. I 2021 blev omkring 100 butikker omklassificeret til branchen *Supermarkeder* i stedet for *Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger*. I 2016 blev godt 100 benzinstationer flyttet fra branchen *Servicestationer* til *Købmænd og døgnkiosker*.

Kilde: Erhvervsbeskæftigelsen.

Boks 1. Data om butikker

Data om butikker er fra [Erhvervsbeskæftigelsen](#), som er et register med oplysninger om arbejdssteder ultimo november samt deres beliggenhed, branche og jobs.

Dagligvarebutikker i denne analyse er afgrænset på samme måde som statistikbanktabellen, [Husstandes afstand til nærmeste dagligvarebutik efter kommunegruppe og afstand](#), som er udviklet i forbindelse med [et projekt, som skal belyse udviklingstendenser i relationen mellem land- og byområder](#).

Branche

Dagligvarebutikker er afgrænset til hovedbranchen *47.11 Detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger med hovedvægten på føde-, drikke- og tobaksvarer*, som indeholder *Købmænd og døgnkiosker* (47.11.10), *Supermarkeder* (47.11.20) og *Discountforretninger* (47.11.30).

Branchen *47.19 Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger*, som bl.a. dækker varehuse, indgår ikke i denne opgørelse. Nogle af disse arbejdssteder er store butikker, som også sælger fødevarer. Branchen er imidlertid udeladt, da en del af butikkerne i branchen kun i lille grad fører fødevarer. Det har kun lille betydning for afstanden til nærmeste dagligvarebutik, om disse butikker er med i opgørelsen eller ej, da de ligger i byområder, hvor der er andre dagligvarebutikker i nærheden.

Brancheinddelingen bygger på [Dansk Branchekode 2007](#) og registreringerne i Erhvervsstatistisk register, som kan variere mellem årene. Fx kan ændringer i varesortimentet resultere i brancheskift, hvis et varehus i stigende grad sælger fødevarer i forhold til andre varer. I 2021 overgik omkring 100 arbejdssteder fra at være i branchen *Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger* til at være i branchen *Supermarkeder*. I 2016 blev godt 100 benzinstationer flyttet fra branchen *Servicestationer* til *Købmænd og døgnkiosker*. Det skyldes, at mange servicestationer sælger brændstof på vegne af andre, og derfor er hovedparten af deres indtjening på kiosksalget.

Butikker

Butikker i denne analyse er lokaliseret vha. arbejdssteder. Arbejdssteder er fysiske lokaliteter, hvor virksomheder har aktivitet. En virksomhed kan bestå af flere arbejdssteder. Butikker i analysen er arbejdssteder med job, som tilhører en

virksomhed, som har aktivitet over den såkaldte statistiske bagatelgrænse. Bagatelgrænsen er forskellig alt efter, hvilken branche virksomheden tilhører og afhænger bl.a. af fuldtidsbeskæftigelsen og omsætningen i virksomheden. Afgrænsningen er den samme, som bliver brugt i statistikken for erhvervsbeskæftigelsen.

Internethandel

Denne analyse ser alene på afstanden til en fysisk dagligvarebutik. Analysen forholder sig dermed ikke til, hvorvidt det er muligt at bestille varer på nettet eller hos det lokale supermarked.

Færre dagligvarebutikker i de fleste kommuner

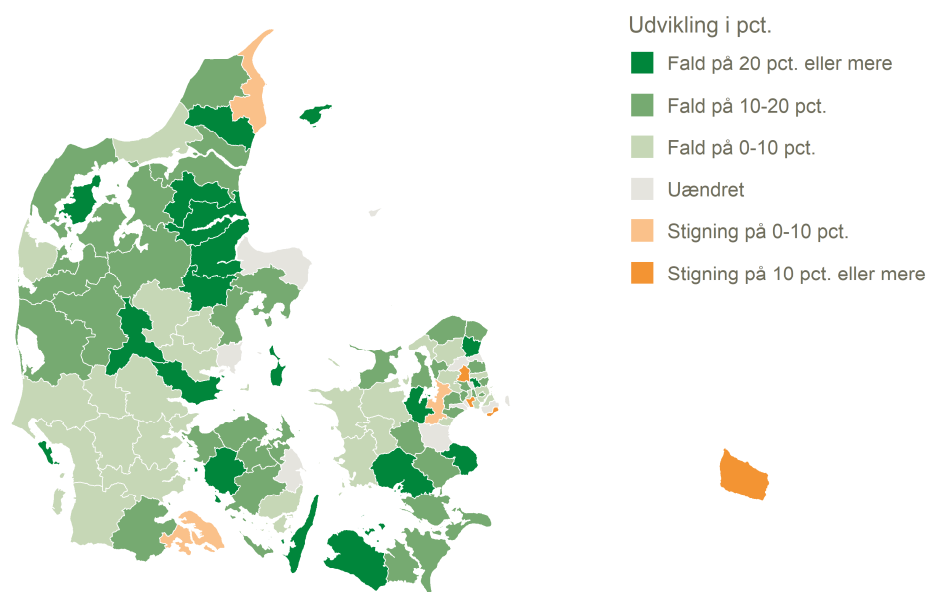
Antallet af dagligvarebutikker er faldet i 81 af landets 98 kommuner fra 2012 til 2022. Antallet af dagligvarebutikker er steget i 7 kommuner og uændret i de resterende 10 kommuner.

Af de 17 kommuner med stigende eller uændret antal butikker ligger 11 i nærheden af København (heriblandt Køge, Roskilde og Allerød kommuner), jf. figur 2.

Antallet af butikker er faldet 20 pct. eller mere i 19 kommuner og mest i Fanø (-50 pct.) og Mariagerfjord (-34 pct.). De høje andele dækker dog over få butikker i disse kommuner - henholdsvis 6 i Fanø og 41 i Mariagerfjord i 2012. Antallet af butikker er med 47 faldet mest i København Kommune (fra 591 butikker i 2012).

Der er en sammenhæng mellem antallet af butikker og befolkningsudviklingen i kommunerne, men det er ikke kun der, hvor befolkningstallet falder, at butikkerne forsvinder. I 89 kommuner er antallet af butikker pr. indbygger faldet fra 2012 til 2022.

Figur 2. Udvikling i antal dagligvarebutikker. 2012-2022.

Anm.: Dagligvarebutikker er afgrænset som arbejdssteder i brancherne *Købmænd og døgnskiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger*.

Kilde: [Erhvervsbeskæftigelsen](#).

Ændringerne i udbuddet af dagligvarebutikker på tværs af landet kan have haft betydning for, hvor langt der er fra hjemmet til nærmeste dagligvarebutik. I det følgende afsnit ser vi derfor nærmere på hvor mange og hvem, der har langt til nærmeste dagligvarebutik.

Flere med over 5 km til dagligvarebutikker på ti år

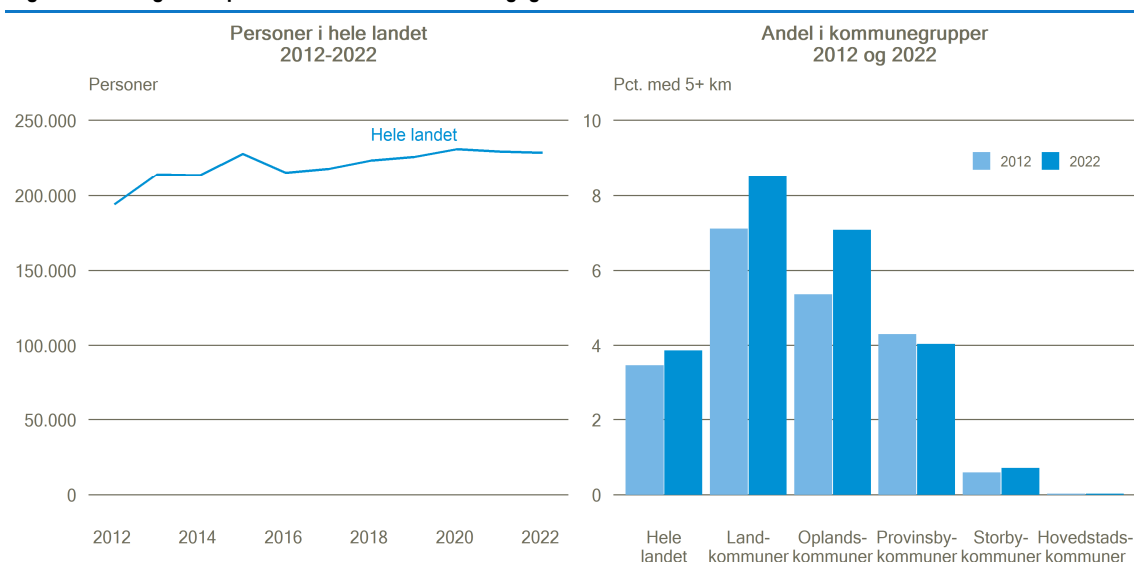
64 pct. af den danske befolkning havde under 1 km til dagligvareindkøb i 2022¹. 90 pct. havde under 3 km til en dagligvarebutik, mens 10 pct. havde mere end 3 km.

I 2022 havde blot 3,9 pct. af alle i Danmark mere end 5 km til en dagligvarebutik. Det svarer til 229.000 personer fordelt på 99.000 husstande. Antallet er højere end i 2012, hvor 194.000 personer (3,5 pct.) havde mere end 5 km til dagligvareindkøb. Antallet i 2022 er imidlertid nogenlunde på niveau med 2015, jf. figur 3. Udviklingen siden 2015 kan i nogen grad tilskrives, at brancherne med dagligvarebutikker er blevet tilføjet butikker, som tidligere lå i andre brancher, jf. boks 1. Afstandene er beregnet på basis af vejnettet, jf. boks 2.

Både antal og andel personer med over 5 km til dagligvareindkøb er især steget i landkommuner og oplandskommuner, der er kommuner uden større byer. Oplandskommuner ligger tættere på store byer end landkommuner².

I 2022 boede omkring halvdelen af personerne med over 5 km til indkøbsmuligheder i en landkommune (100.000 personer). Det svarer til, at 8,5 pct. af alle indbyggere i landkommunerne havde over 5 km til den nærmeste dagligvarebutik, jf. figur 3. Modsat havde stort set ingen i hovedstadskommuner og storbykommuner over 5 km til dagligvarebutik.

Figur 3. Antal og andel personer med over 5 km til dagligvarebutik.

Anm.: Dagligvarebutikker er afgrænset som arbejdssteder i brancherne *Købmænd og døgnskiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger*.

Kilde: [Befolkningsstatistikken](#) og [Erhvervsbeskæftigelsen](#).

Fordelt på enkelte kommuner var andelen af personer med mere end 5 km til en dagligvarebutik størst i Nordfyns Kommune med 19 pct. Derefter følger Samsø Kommune (17 pct.) og Tønder Kommune (17 pct.). Andele for samtlige kommuner i 2012 og 2022 kan ses i bilag 1, ligesom bilaget indeholder et kort med andele i 2022.

En del kommuner består både af landdistrikter, landsbyer og større byer. Butikker ligger ofte i byer, så i det følgende ser vi på størrelsen på byen folk bor i - og ser bort fra, hvilken kommune-gruppe byen ligger i.

Langt de fleste af dem, som har mere end 5 km til dagligvarebutik, bor i landdistrikter eller i mindre byer med under 500 indbyggere. I 2022 drejede det sig om 204.300 personer eller 89 pct. af alle

¹ I denne analyse ses på *personers* afstand til nærmeste dagligvarebutik. Danmarks Statistik har i 2024 offentliggjort en opgørelse af *hustandes* afstand til nærmeste dagligvarebutik. Opgørelsen findes i [Statistikbanken](#).

² Landkommuner er en af fem kommune-grupper (Landkommuner, Oplandskommuner, Provinsbykommuner, Storbykommuner og Hovedstads-kommuner). [Kommune-grupperne er udviklet af Danmarks Statistik](#) på baggrund jobtilgængeligheden i kommunerne.

med relativt langt til indkøb - i 2012 gjaldt det for 90 pct. eller 173.900 personer. Når andelen stort set er de samme i de to år samtidig med, at flere har over 5 km til dagligvarebutik i 2022 end i 2012, skyldes det, at der også er flere i byer med mindst 500 indbyggere, som har fået relativt langt til indkøb i 2022 i forhold til 2012.

Selvom langt størstedelen af dem med mere end 5 km til en dagligvarebutik bor i landdistrikter og byer med mindre end 500 indbyggere, så havde kun 23 pct. af indbyggerne i disse områder over 5 km til nærmeste dagligvarebutik i 2022.

Boks 2. Data om personer og bopæl

I analysen er oplysninger om personer og deres familier fra [Befolkningsregisteret](#), mens oplysninger om familiernes bilrådighed stammer fra [Bilregisteret](#). Begge dele er opgjort ultimo året.

Afstanden til nærmeste dagligvarebutik er beregnet på basis af vejdata fra Krak. I vejnettet til denne beregning er der ikke medtaget stier, cykelstier osv., hvor bilkørsel ikke er tilladt. Bopælsadressernes og arbejdsstedernes geografiske beliggenhed er hentet fra [By- og Boligopgørelsen](#).

I analysen ses på afstanden mellem bopælsadresser og adresser på arbejdssteder inden for brancherne *Købmænd og døgnkiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger*.

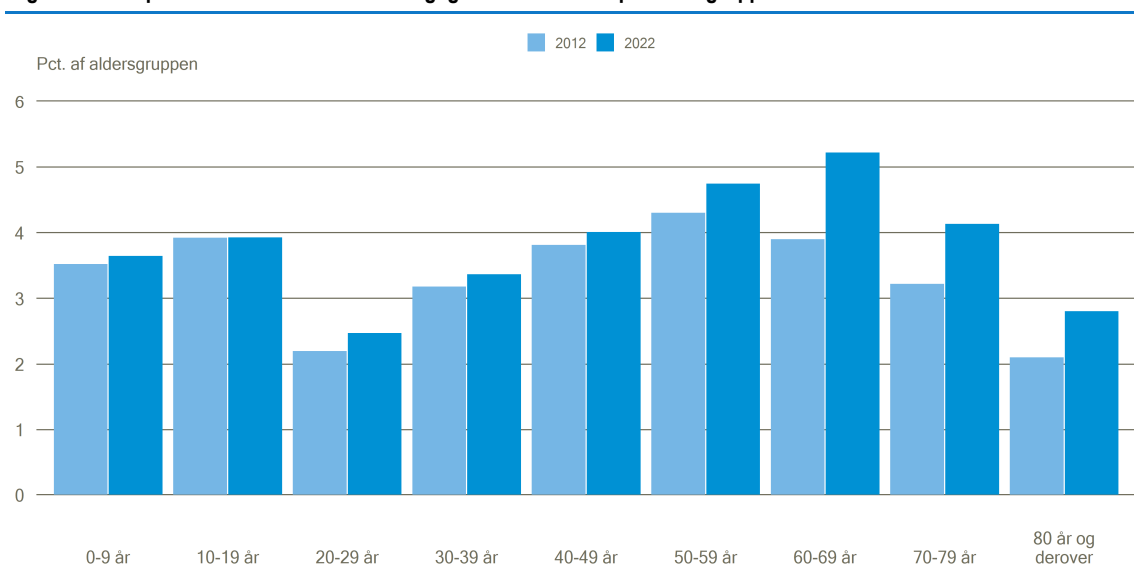
Bopælsadresserne er koblet til personer, som var i befolkningen ultimo hvert af årene i perioden 2012-2022. I analysen indgår kun personer med adresser, som kan kobles til kort-kordinater. Dette medfører et bortfald i 2022 på 17.000 personer, hvilket svarer til 0,3 pct. af befolkningen.

Især flere på mindst 50 år har over 5 km til dagligvarebutikker

Over de seneste ti år er andelen, der bor mere end 5 km fra en dagligvarebutik, steget i alle aldersgrupper, jf. figur 4. Især blandt personer, der er fyldt 50 år, er andelen vokset.

Andelen med over 5 km til dagligvarebutikker er højest blandt personer på 60-69 år, hvor 5,2 pct. af alle havde over 5 km til nærmeste indkøbsmulighed i 2022. Det svarer til 38.300 personer. Blandt de 50-59-årige var andelen 4,7 pct. samme år, mens den var 4,1 pct. blandt de 70-79-årige. Andelen var i 2022 lavest blandt de 20-29-årige, som ofte er bosat i de store byer.

Figur 4. Andel personer med over 5 km til dagligvarebutik fordelt på aldersgrupper.

Anm.: Dagligvarebutikker er arbejdssteder i brancherne *Købmænd og døgnkiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger* ultimo november.

Kilde: [Befolkningsstatistikken](#) og [Erhvervsbeskæftigelsen](#).

Når både antallet og andelen med over 5 km til dagligvareindkøb er vokset blandt personer over 50 år, skyldes det ikke nødvendigvis, at butikkerne i nærheden er lukket. Personerne over 50 år i 2012 og 2022 er nemlig ikke de samme, idet nogle er fyldt 50 år i perioden, nogle er døde eller

har forladt befolkningen. Samtidig kan personer, som var fyldt 50 år i både 2012 og 2022 være flyttet tættere på eller længere væk fra en butik.

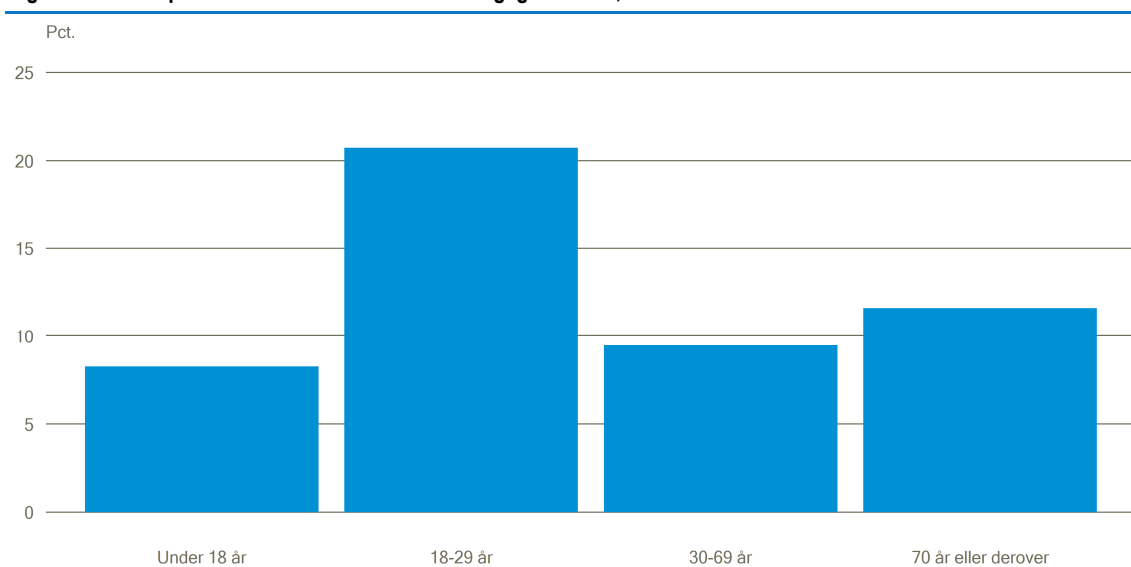
I det følgende ses alene på de 1.517.000 personer, som var over 50 år i 2022 og boede på samme adresse i 2012. For disse personer gælder, at hvis de har under 5 km til nærmeste butik i det ene år og over 5 km i det andet år, må det skyldes at den nærmeste butik er enten åbnet eller lukket i perioden. Af de 1.517.000 personer havde langt de fleste under 5 km til dagligvarebutik i både 2012 og 2022 (1.430.400 personer), mens 54.500 personer havde over 5 km i begge år. 23.000 personer havde under 5 km til indkøb i 2012 og over 5 km i 2022, mens 8.300 personer omvendt havde fået under 5 km til dagligvarebutik i 2022. Med andre ord oplevede flere, at de fik over 5 km til dagligvarebutik, fordi deres nærmeste butik lukkede, end at de fik under 5 km til dagligvare, fordi der åbnede en ny butik tættere på.

Langt de fleste med mere end 5 km til dagligvareindkøb har bil

Hvis man har langt til nærmeste dagligvarebutik, så vil de fleste være afhængige af at have adgang til egen bil eller til offentlig transport. De anvendte begreber og kilder til at belyse dette er nærmere beskrevet i boks 3.

Af de 229.000 personer, der i 2022 havde mere end 5 km til nærmeste dagligvarebutik, boede 25.000 (heraf 3.600 børn under 18 år) i en familie uden bil. Det svarer til, at 11 pct. af dem med mere end 5 km til nærmeste dagligvarebutik. Andelen uden bil blandt dem med mere end 5 km til nærmeste dagligvarebutik er med 21 pct. højest blandt de 18-29-årige.

Figur 5. Andel af personer med mere end 5 km til dagligvarebutik, som ikke har bil. 2022.

Anm.: Dagligvarebutikker er opgjort som arbejdssteder i brancherne *Købmænd og døgnkiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger*.

Kilde: Bilregisteret, Befolkningsstatistikken og Erhvervsbeskæftigelsen.

For langt de fleste med mere end 5 km til dagligvareindkøb er der kun begrænset adgang til offentlig transport. 54 pct. havde ikke adgang til offentlig transport inden for 500 meter, mens 41 pct. havde adgang til mindre end fire afgang i timen. Hvis man bor ved et stoppested midt på en rute, svarer det til under to afgang i timen i hver retning. Blandt personer uden bil og over 5 km til indkøb i 2022 havde 12.400 eller 52 pct. ikke adgang til offentlig transport og yderligere 43 pct. havde adgang til under fire afgang i timen, jf. boks 2.

Boks 3. Bilrådighed og offentlig transport

Bilrådighed

Data om [familiernes bilrådighed](#) beskriver, i hvilket omfang familier har rådighed over biler til privat persontransport. Delebiler er ikke med i opgørelsen over bilrådighed. En familie har bilrådighed, når et eller flere familiemedlemmer enten ejer eller leaser mindst én personbil, har mindst én firmabil til rådighed eller ejer mindst én varebil til privat anvendelse. I denne analyse er alle personer i familier med adgang til bil opgjort som om, de har adgang til en bil. Også dem der er under 18 år.

Adgang til offentlig transport

Opgørelsen af adgang til offentlig transport er lavet som led i arbejdet med De globale Verdensmål, specifikt [Delmål 11.2](#). Indikatoren belyser, i hvilken grad befolkningen har adgang til offentlig transport inden for en afstand af 500 meter fra deres bopæl. Graden af adgang til offentlig transport er identificeret på fem serviceniveauer:

1. Meget højt = Adgang til mindst 10 afgang i timen samt mulighed for at bruge mere end én type offentlig transport, hvilket typisk vil være bus samt tog eller færge.
2. Højt = Adgang til mindst 10 afgang i timen.
3. Middel = Adgang til 4-9 afgang i timen.
4. Lavt = Adgang til under 4 afgang i timen.
5. Intet = Ingen adgang til offentlig transport inden for 500 meter.

Oplysningerne om offentlig transport er foretaget for en typisk arbejdsdag i 2023 i tidsrummet 6-20, men der tages ikke højde for eventuelle nedbrud på enkelte linjer eller stationer den pågældende målingsdag. Indikatoren er beregnet på basis af stoppesteddata fra Rejseplanen og vejdata fra GeoDanmark. Til denne beregning er cykel- og gangstier medtaget, mens motorveje er udeladt. Bemærk, at der ikke indgår alternativer til faste stoppesteder såsom vinkestrækninger, flextrafik eller telebusser. Personer og familier med *Intet serviceniveau* kan have adgang til disse alternative former for offentlig transport.

Se mere i boks 1 i DST-Analysen [Har adgang til offentlig transport betydning for, om man har bil?](#) fra 2021.

Om analysen

229.000 personer har over 5 km til dagligvareindkøb

Udgivet: 3. maj 2024 af Danmarks Statistik

Nr. 2024:04

ISSN: 2446-0354

© Danmarks Statistik 2024

Magnus Nørtoft

Telefon: 42 46 19 45

Email: mnt@dst.dk

Bilag 1

Tabel 1. Andel personer med over 5 km til nærmeste dagligvarebutik. Kommunefordelt. 2012 og 2022

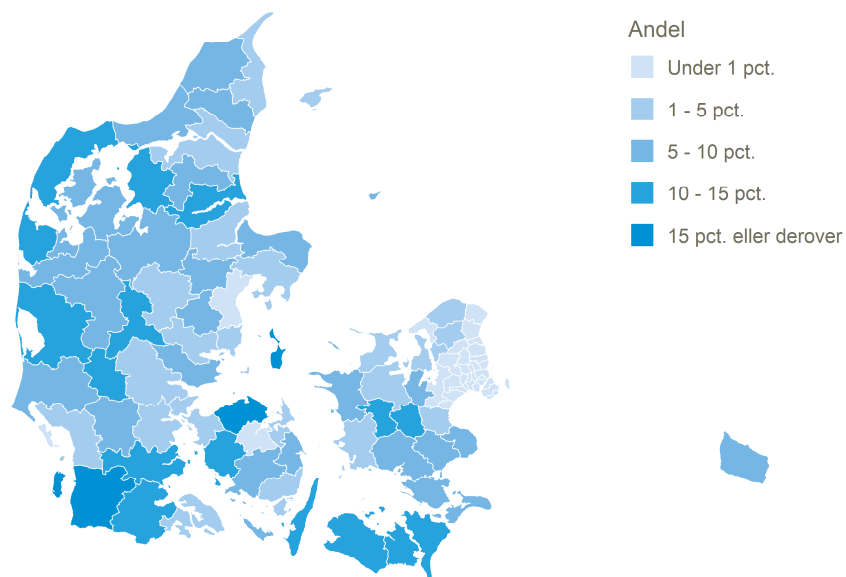
Kommune	Andel 2012 (Pct.)	Andel 2022 (Pct.)
Albertslund	0	0
Allerød	0	0
Assens	6	13
Ballerup	0	0
Billund	7	11
Bornholm	5	6
Brøndby	0	0
Brønderslev	8	8
Dragør	0	0
Egedal	1	1
Esbjerg	4	3
Fanø	0	0
Favrskov	6	7
Faxe	7	8
Fredensborg	1	1
Fredericia	3	3
Frederiksberg	0	0
Frederikshavn	3	4
Frederikssund	4	5
Furesø	0	0
Faaborg-Midtfyn	7	9
Gentofte	0	0
Gladsaxe	0	0
Glostrup	0	0
Greve	0	0
Gribskov	1	2
Guldborgsund	10	11
Haderslev	8	11
Halsnæs	0	0
Hedensted	6	9
Helsingør	0	0
Herlev	0	0
Herning	9	7
Hillerød	0	1
Hjørring	6	9
Holbæk	2	2
Holstebro	6	6
Horsens	2	2
Hvidovre	0	0
Høje-Taastrup	0	0
Hørsholm	0	0
Ikast-Brande	8	11
Ishøj	0	0
Jammerbugt	9	7
Kalundborg	6	8
Kerteminde	2	3
Kolding	5	4
København	0	0
Køge	2	2
Langeland	9	15
Lejre	3	7
Lemvig	12	12
Lolland	9	11
Lyngby-Taarbæk	0	0
Læsø	4	5
Mariagerfjord	8	14
Middelfart	8	4
Morsø	4	8
Norrdjurs	8	8
Nordfyns	16	19
Nyborg	6	6
Næstved	5	8
Odder	3	4
Odense	0	0
Odsherred	3	3

Kommune	Andel 2012 (Pct.)	Andel 2022 (Pct.)
Randers	4	3
Rebild	7	10
Ringkøbing-Skjern	11	12
Ringsted	8	14
Roskilde	4	0
Rudersdal	0	0
Rødovre	0	0
Samsø	15	17
Silkeborg	6	4
Skanderborg	5	7
Skive	3	6
Slagelse	6	4
Solrød	0	0
Sorø	10	13
Stevns	6	8
Struer	6	5
Svendborg	1	3
Syddjurs	3	4
Sønderborg	2	3
Thisted	6	11
Tønder	16	17
Tårnby	0	0
Vallensbæk	0	0
Varde	7	6
Vejen	9	10
Vejle	3	4
Vesthimmerlands	8	11
Viborg	7	8
Vordingborg	6	7
Ærø	5	5
Aabenraa	15	12
Aalborg	2	2
Aarhus	0	0

Anm.: Afstanden er opgjort på vejnettet. Butikker er opgjort som antal arbejdssteder. Dagligvarebutikker er arbejdssteder i brancherne *Købmænd* og *døgnkiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger*.

Kilde: Erhvervsstatistisk register og Befolkningsregisteret.

Figur 1a. Andel personer med over 5 km til nærmeste dagligvarebutik. 2022.

Anm.: Butikker er opgjort som antal arbejdssteder ultimo november. Dagligvarebutikker er arbejdssteder i brancherne *Købmænd* og *døgnkiosker*, *Supermarkeder* og *Discountforretninger*.

Kilde: [Erhvervsbeskæftigelsen](#).